

Степова зона України

Мета: ознайомити учнів з особливостями природних умов і ресурсів, географічним положенням, розмірами степової зони України; удосконалювати уміння працювати з тематичними картами атласу і контурними картами; формувати інтерес учнів до рідної землі, виховувати любов і повагу до неї.

Обладнання: мультимедійна презентація, підручник, зошит

Тип уроку: комбінований

Хід уроку:

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань, стор 3

III. Мотивація навчальної діяльності, стор 4

IV. Вивчення нового матеріалу, стор 5- 16

V. Узагальнення, стор 17

Домашнє завдання

Пригадайте

- 1.Що таке природна зона?
- 2.Що покладено в основу виокремлення природної зони?
- 3.Які природні зони виокремлюють на рівнинах України?
- 4.Яка природна зона займає найбільшу площу?

Зона мішаних лісів:

Зона Лісостепу:

- 1) дерново – підзолисті ґрунти,
- 2) височина Росточчя,
- 3) природний заповідник Медобори,
- 4) торф,
- 5) Шацький національний парк,
- 6) чорноземи типові,
- 7) буково – дубові ліси,
- 8) Західно – Українська провінція,
- 9) дикі злаки,
- 10) значна заболоченість,
- 11) Середньоруська височина,
- 12) леси,
- 13) яро – балковий тип рельєфу,
- 14) морено – зандрові рівнини.

Типовий план характеристики природної зони

1. Географічне положення
2. Особливості рельєфу
3. Кліматичні умови (температури найбільш теплого і холодного місяців, кількість і режим випадання опадів, коефіцієнт зволоження)
4. Внутрішні води
5. Ґрунтовий покрив
6. Рослинність
7. Тваринний світ
8. Природоохоронні території

Географічне положення

- Степова зона займає **≈40%** території нашої країни
- простягається широкою смугою із заходу на схід і має значні відмінності в ширині: від 120 км на заході до 500 км на сході

Особливості рельєфу, тектонічної та геологічної будови

- **Тектонічна будова:**
 - Причорноморська западина
 - Донецька складчаста споруда
 - Скіфська платформа
 - південна частина Українського щита та
 - Дніпровсько-Донецької западини
- **в рельєфі їм відповідають**
 - частина Подільської височини
 - частина Придніпровської височини
 - Причорноморська низовина
 - Північнокримська низовина
 - Донецька височина
 - Приазовська височина

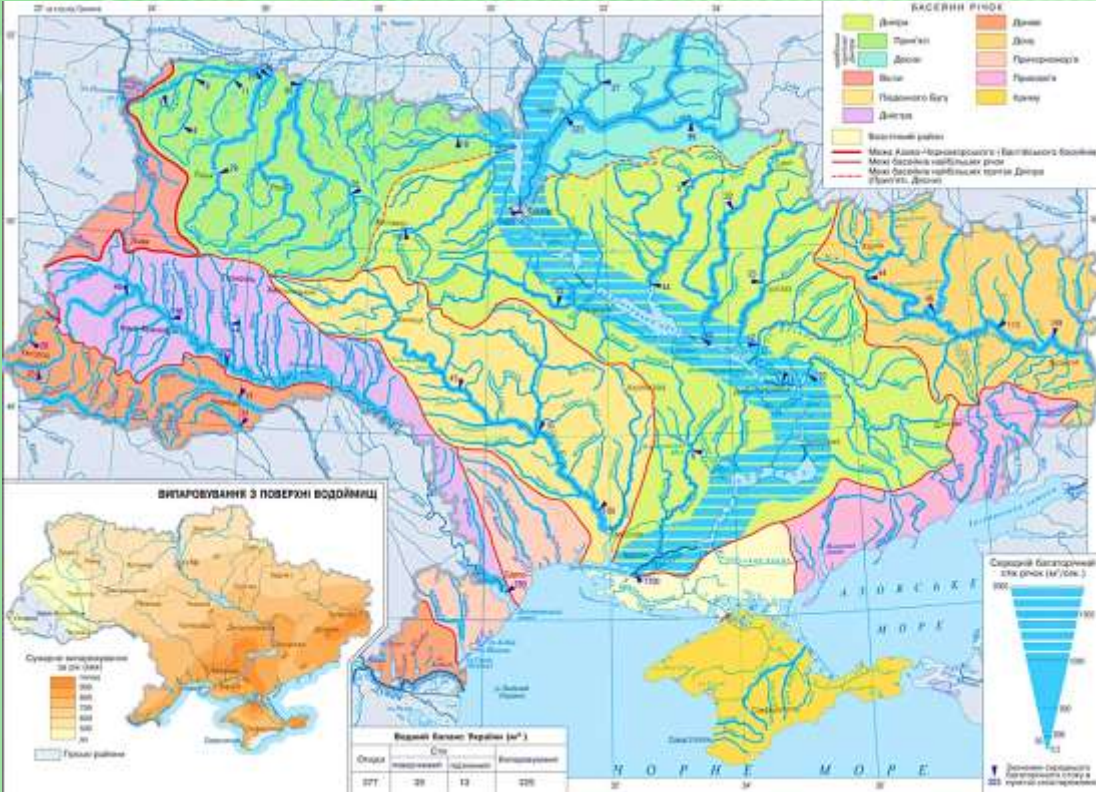
Клімат

- клімат характеризується найбільш високими літніми температурами, малосніжною, порівняно м'якою зимою (крім сходу, де зафіксовано найнижчі показники на рівнинній території України), найменшою кількістю опадів і посушливістю
- Середні температури:
 - тсічня = $-4 \dots -7^{\circ}\text{C}$ (бувають відлиги та різкі похолодання)
 - тлипня = $+20 \dots +24^{\circ}\text{C}$
- середньорічна кількість опадів
 - 450 - 475 мм/рік (Пн-Зх)
 - до 300 мм/рік (Пд-Сх)
- більшість опадів припадає на літо
- високий рівень випаровуваності
- кофіцієнт зволоження < 1

Внутрішні води

- Середні показники густоти річкової мережі степу (0,1— 0,3 км/км²) є **найменшими в Україні**
- **Усі великі річки транзитні**
- **Їх нечисленні притоки, а також річки, стік яких формується в степу, зокрема Інгул, Кальміус, Молочна, більшу частину року маловодні**

- **Озер мало**
- **їх скупчення характерне для пониззя Дунаю (заплавні або дельтові озера) та узбережжя (лиманні озера)**
- **характерна риса узбережжя — велика кількість лиманів**
- **Серед боліт переважають низинні**
- **Природна зона недостатньо забезпечена підземними водами**

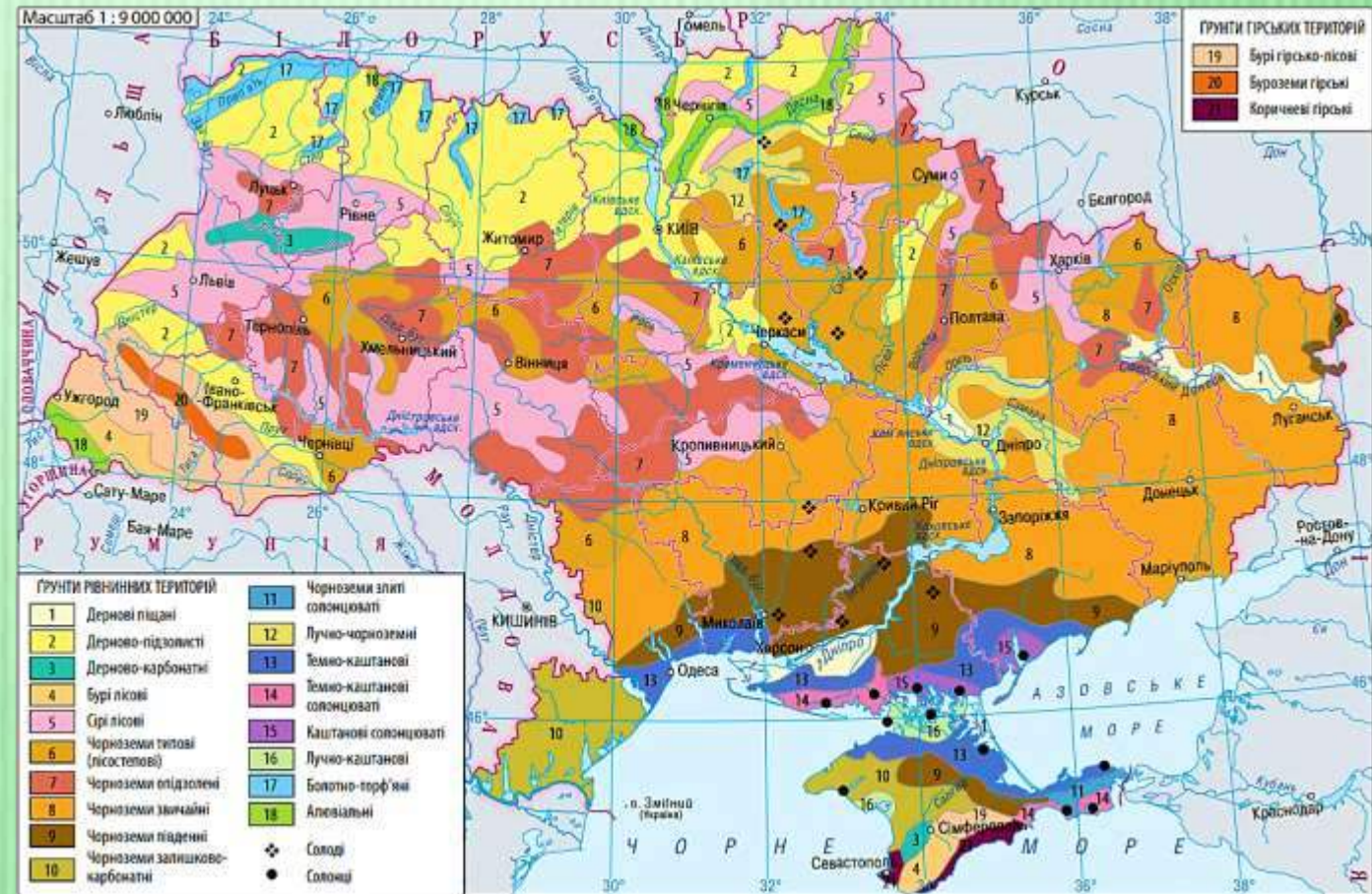
- в межах українського степу виділяються три підзони, які відрізняються за рівнем забезпечення теплом та вологою:

- Північностепова
- Середньостепова
- Південностепова

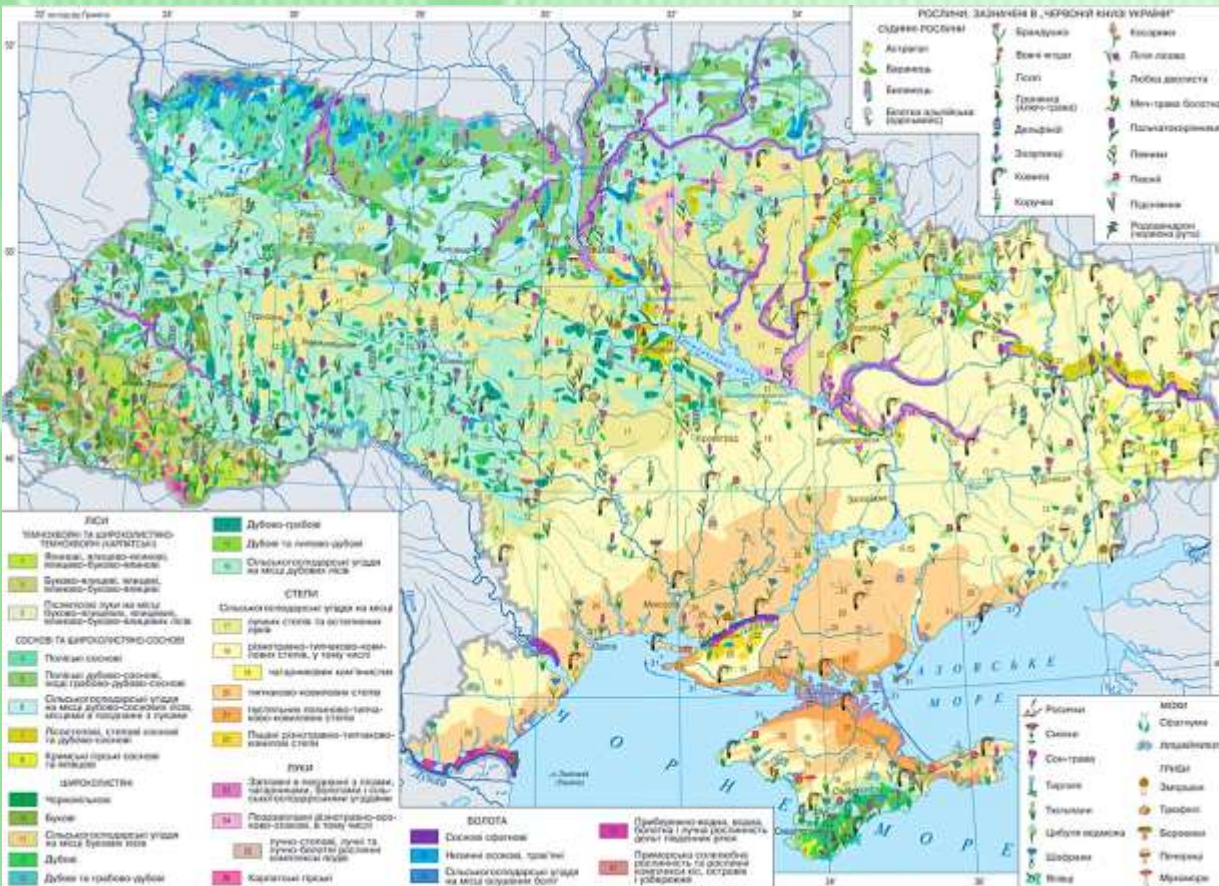
Ґрунти

- Кожній із підзон притаманні свої особливості рослинного та ґрунтового покриву
 - Північностепова – чорноземи звичайні
 - Середньостепова – південні чорноземи
 - Південностепова – темно-каштанові та каштанові
- на узбережжі Чорного моря, терас і понизь частини причорноморських річок – солончаки й солонці

Рослинність

- **Північностепова підзона** – густа різнотравно-типчаково-ковилова рослинність
- **Середньостепова підзона** – більш розріджена типчаково-ковилова рослинність
- **Південностепова підзона** – найбідніший за льодовим складом та ще більш розріджений рослинний покрив що сформувався в умовах високих літніх температур та браку опадів: полин, типчак, житняк

Рослинність

- До умов жаркого й сухого літа, малосніжної зими, посух і суховіїв краще пристосовані окремі **злаки і трави**:

кови́ла

конюшина

тонко́ніг

гори́цвіт

астрагал

моло́чай степо́вий

шавлі́й

сто́колос

Рослинність

- Невеликі **ділянки лісу** зустрічаються переважно в північній частині зони — на схилах балок (байрачні ліси), у заплавах річок (заплавні ліси), на піщаних терасах річок (аренні ліси)
- У ряді районів ростуть **штучно створені лісові масиви**, а також **полезахисні лісосмуги**

Тваринний світ

Степовий журавель

Жайворонок

Дрохва

Степовий орел

Хом'як

Байбак

Тушканчик

Гадюка

Полуз

Ящірка

- Серед **птахів** поширені
 - **дрохва**
 - **польовий жайворонок**
 - **степовий жайворонок**
 - **лучна трав'янка**
 - **вівсянка**

**степовий
жайворонок**

дрохва

лучна трав'янка

**польовий
жайворонок**

вівсянка

Сучасний стан природи

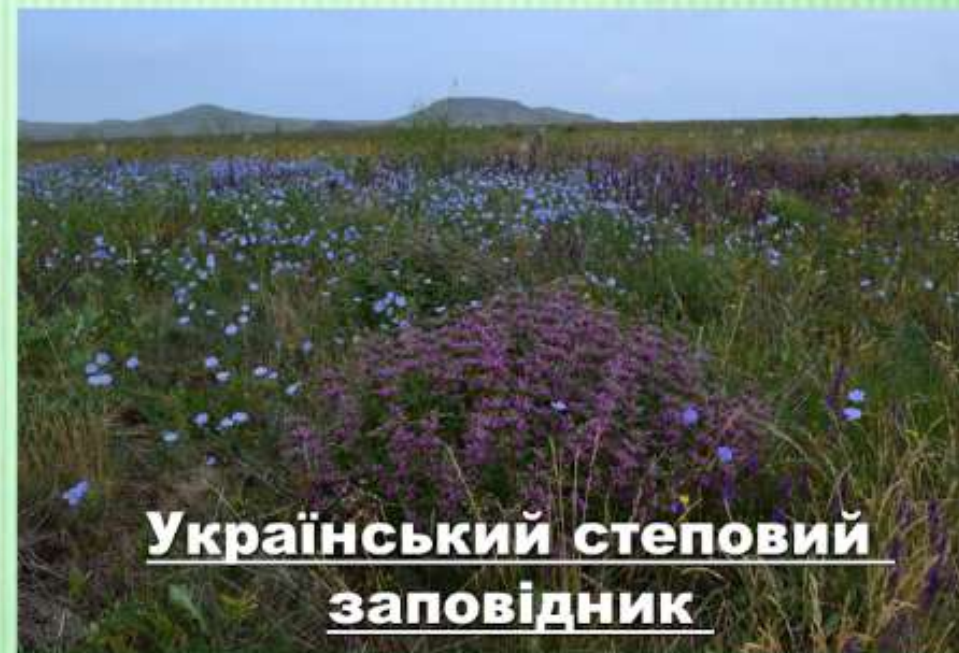
Дунайський біосферний
заповідник

Чорноморський
біосферний заповідник

Біосферний заповідник
«Асканія-Нова»

Український степовий
заповідник

Підіб'ємо підсумки

- **Зона степів розташована в межах континентальної кліматичної області**
- **Степи займають 40% території України на півдні та сході. Для них характерний рівнинний, але досить різноманітний рельєф**
- **Середні показники густоти річкової мережі степу найменші в Україні**
- **Серед ґрунтів зони степів переважають чорноземи звичайні, чорноземи південні, каштанові ґрунти, солончаки й солонці. Найбільш характерна рослинність — злаки і трави**
- **Із ссавців у степу найбільш поширені гризуни**
- **Серед природоохоронних територій зони степів представлені біосферні заповідники «Асканія-Нова», Чорноморський і Дунайський, Український степовий природний заповідник, Азово-Сиваський національний природний парк**

Домашнє завдання:

**Опрацювати параграф 40,
підготуватися до Пр р 9, стор 183**

Повторити параграфи 39,38